

Baby's begraven is een taak van de female chain gang.

Fotograaf Scott Houston legde bijgaande emotie vast.

Samen naar het toilet

#Boevenfoto's De fototentoonstelling *Cruel and Unusual* biedt een kijkje in een verborgen wereld: die van gedetineerden. In Arizona lopen ze geketend rond in roze ondergoed.

Tekst Tisha Eetgerink Foto's Scott Houston

Een groep van twaalf vrouwen loopt in rijen van vier door de woestijn van Maricopa County, Arizona. Ze zien eruit zoals een kind gevangenen zou tekenen: zwart-wit gestreepte pakken en met kettingen om hun enkels. Met een witte marker trekt Pete Brook (31) kaders om de schijnbaar losjes opgehangen prints van fotograaf Scott Houston in galerie Noorderlicht. Brook is gastcurator van de expositie *Cruel and Unusual*, die een kijkje biedt achter gevangenis muren en vanaf deze week te bezoeken is in Groningen.

Gevangenisfoto's passen precies in Brooks straatje ('noem me een nerd met een niche') want op zijn be- kroonde blog *Prison Photography* schrijft hij er al een jaar of zes over. Gefascineerd door Amerikaanse gevangenis maakte hij eind 2011 een road trip van een paar maanden door 30 staten, waar hij sprak met 39 fotografen met dezelfde obsessie. Het resultaat is te zien in *Prison Photography on the road*, onderdeel van de expositie waar de hier getoonde beelden van Scott Houston ook bij horen.

Een blonde vrouw staat in haar gestreepte pak in een pas gedolven graf. Ze wacht tot iemand haar het kleine, witte grafkistje aangeeft met een overleden baby erin. Dat is een vaste taak van de female chain gang, de aan elkaar geketende vrouwen, om onbekende doden te begraven in de

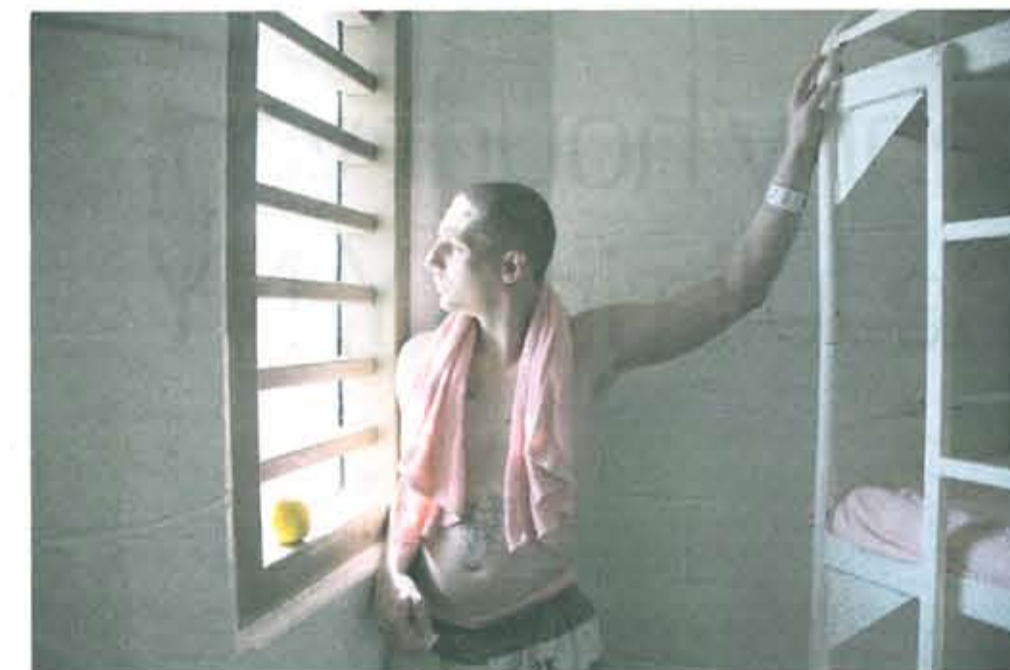
Bigger, better?
Wereldwijd zitten meer dan 9 miljoen mensen vast. Amerika heeft relatief gezien de meeste gevangenen: 743 per 100.000 inwoners.

Poldersucces
In Nederland loopt het aantal gedetineerden juist terug. Waren het er in 2005 nog 14.108, in 2015 verwacht het ministerie van Justitie er 8.875.

Boeventronie
Op www.mcso.org/mugshot kun je stemmen op de portretten van arrestanten in Joe Arpaio's district. Een omstrede soort boeven-idols.

In 40 jaar is het aantal gevangenen 500% gestegen.

Curator Pete Brook haat het Amerikaanse detentiesysteem.

Fotograaf Scott Houston liep een tijd mee met Arpaio's 'private werklerger', zoals hij het noemt. Vastgekend werken ze acht uur per dag, zes dagen per week. 'Arpaio buit gedetineerden compleet uit. Ik deed vriendelijk tegen hem maar het is een boosaardige narcist.'

woestijn. Een surrealistisch beeld dat meer in Lucky Luke past dan in de 21e eeuw. Brook: 'Deze vrouwen leven in de wereld van sheriff Joe Arpaio, die zichzelf de geuzentitel *America's toughest sheriff* heeft gegeven. Ze zitten aan elkaar vastgekend dus als een beetje naar de wc moet, moeten ze allemaal.'

Arpaio gelooft volgens Brook dat publieke vernedering een gepaste straf is die recidive voorkomt. 'Hij heeft bijvoorbeeld ook roze ondergoed geïntroduceerd waar hij mannelijke gevangenen in laat rondparaderen.' Het is te zien op andere foto's. Een man poseert in niets dan een roze boxer, al wat hij bezit, bewaart hij in zijn, eveneens roze, sok. Bij een ander zie je nog net een randje roze boven

de boevenstrepen uitpiepen. Houstons werk is volgens Brook een mooi voorbeeld van wat we normaal niet te zien krijgen. Eenmaal een misstap begaan, word je opgesloten en weggestopt voor de maatschappij. 'Zeker in individualistisch Amerika, waar je goed bent of slecht. Ik besef dat het leven achter tralies niet bepaald een sexy onderwerp is waar politiek en publiek graag naar kijken, maar we mogen dit niet negeren. Het gevangenisstelsel wordt sociaal en economisch onhoudbaar. In 40 jaar is het aantal gevangenen in de VS met 500 procent gestegen, het aantal vrouwen zelfs met 800 procent. De gigantische aantallen resulteren in mensonterende omstandig-

heden en onnodige sterfgevallen door slechte gezondheidszorg.' Naast de camera van Houston en die van *Cruel and Unusual*-expositiegenoot Jon Lowenstein richten ook mensenrechtenorganisaties als Amnesty International hun aandacht al een tijdje op *the toughest sheriff*. Arpaio zette een paar jaar geleden Tent City op, een tak van de Maricopa-gevangenis waar mensen in oude leger-tenten slapen, sobere eten krijgen en zelf hun stroom moeten opwekken door te fietsen. Sommigen zitten er vast terwijl ze nog in afwachting zijn van een proces. De temperatuur loopt er 's zomers op tot 50 graden, maar volgens oorlogsveteraan Arpaio, inmiddels langzittende she-

riff van Amerika, moeten gevangenen niet klagen, want 'in Irak is het veel heter en daar dragen de jongens ook nog een volle uitrusting'. Ander omstrede initiatief is een site waarop politieportretten van pas opgepakte (en dus nog niet veroordeelde) mensen worden geplaatst, zogenaamde *mugshots*, met naam en aanklacht erbij. Het publiek kan vervolgens stemmen op het *mugshot of the day*.

De expositie in Groningen met beeld van een twintigtal fotografen, wier werk vaak voor het eerst in Europa te zien is, moet het publiek tot nadenken stemmen over een wereld die normaal veilig verborgen blijft. Sommige fotografen moesten creatief te werk gaan omdat hen pertinent

toegang tot strafinstellingen werd geweigerd. Correspondentie met gevangenen die eigen beeld opstuurden bijvoorbeeld, of het leven vlak voor en vlak na opsluiting vastleggen.

Is het dat we geen beeld van 'binnen' zijn gewend of kiezen alle fotografen de positie van de *underdog*? Is *Cruel and Unusual* niet stiekem een project van een activist? Brooks vrienden noemen hem inderdaad een activist. 'Maar ik zit vooral achter de computer! Ach, misschien hebben ze wel gelijk... activisme heeft zich van de straat verplaatst naar het internet. Ik vind fotografie een mooie manier om de discussie aan te zwengelen. Mensen mogen niet worden opgeslagen in een betraaid pakhuis.'

Traliepraat
De site van Pete Brook werd door *Life magazine* uitgeroepen tot Best Photo Blog of 2011. prisonphotography.wordpress.com

Jailhouse rock
Amerika kent twee soorten gevangenis: *jail* en *prison*. In de eerste zit je kort of in afwachting van je proces, bij een lange straf ga je naar de tweede.

Kijken?
De expositie *Cruel and Unusual* is tot en met 1 april te zien bij Fotogalerie Noorderlicht in Groningen. www.noorderlicht.com